

Gottfried Benn:
Dórský svět

Aktualizace 18/02/2019

Stránka Knihy... a jiné tisky byla sloučena se stránkami Délského potápěče.

Pod vaše vánoční stromečky, Posvátné Stromy a Julleuchtery nabízíme dotisk druhého titulu z naší řádné knižní edice Metanoia. Cena publikace je 150,- Kč + poštovné. Cena poštovného se řídí platným ceníkem České pošty. Darům, příspěvkům a jiným obětinám však meze neklademe. Dotazy na naší adrese info [at] deliandiver.org nebo prostřednictvím **naší distribuce**.

Název: Dórský svět
Autor: Gottfried Benn
Formát / stran: brožovaná, 75 stran
Datum vydání: 2013 [**dotisk 2018**]
Nakladatelství: Délský potápěč
Edice: Metanoia
150,- Kč + poštovné.

DÓRSKÝ SVĚT resumé

Esej, žádná procházka pro potěšení, namáhavé cvičení!

Projev obratu od pojmu k obrazu [1]

1. Emblematicnost – znázornění představ obrazy (*Urbilder, Leitbilder*; archetypy).
2. Exemplarita – vzor k následování (liberál bude mluvit o „zneužívání antického historického a mytologického aparátu“).

Prvotní obraz (*Urbild*) je založen na antropologických principech:

Příroda (primát matek) = překypování. Kultura (muž) = kontura („z přírody>kultura“).

„Dórský svět“ = přísná, tvrdá, jasná kontura.

Celek: výraz nehumanistického „nordizovaného helénismu“ a nekřesťanského „estetického fundamentalismu“ (*Leitbilder*).

Ilustruje „idealistické tyranství“ totálního státu: sport, hudba, poezie, stadiony, zápasy, války, sochy vítězů. Pěstění těla, rasy. [2] Okamžiky, v nichž je prožívána plnost života: „výbuchy života“; opojení v kráse, moci a vítězství, z nichž pramení formující síla lidského ducha. A z té se rodí styl určující epochu. Umění zde člověka připodobnilo k bohu a vytvořilo tak vzor

dokonalosti. [3]

Bennova výzva: tento vzor, by opět mohl ožít životem. Německo se stane novou říší, kde dórské („válečný tábor apollinského živlu“) bude přežívat v germánském („dórsko-fašistické“ Německo) a mládí dozraje pod sluncem národního nebezpečí jak niva zalévaná krví. Skok z prehistorie do budoucnosti. Obnovení kolektivní vazby, heroické a militantní, pramenící z ducha oběti jednotlivců pro společenství. Boj a rituál, pospolitost.

Hlavní teze: dórská moc, to je násilí, zotročování, zabíjení, ale také stát, řád a prostor, který vybrané jedince nakonec uschoptil k umění. A Řecko 5. stol. př. n. l. je dodnes leskem bílé rasy. [4] Z hrůz zrozená krása, ideál přes tisíciletí, jednou provždy vymezení epochy, která zaniká v hrůzách první světové války.

Nově zrozená německá moc je pro exponenty tlející epochy vítězstvím barbarství a nízkosti. [5] Benn však naznačuje: chce to aspoň pár století a uvidí se, co z toho v Evropě vzejde.

Poznámky:

[1] Konstrukce nesená pojmy novověkého logu se zhroutila, v jejích troskách se jimi lze libovolně přehrabovat. S obrazy je to jinak. Byly sice také vtaženy do konstrukce, ale ne úplně. Pád konstrukce vázané na pojmy obrazy osvobodil (Armin Mohler, *Die konservative Revolution in Deutschland 1918-1932*, 2. vyd.).

[2] Rasa není stabilní veličina, je třeba ji pěstit.

[3] K tomuto pojetí lidskosti se vztahuje homérické adjektivum *isotheos* (rovný bohu).

[4] Otázku „Atény nebo Jeruzalém?“ znal už středověk, vždyť tehdejší elity opakovaně pociťovaly potřebu skutečného návratu ke starověkým zdrojům, to jsou ony „renesance“ počínaje karolínskou.

[5] Sám svět liberální „politické ekonomie“ představuje civilizační transformaci, pro niž v našem kulturním okruhu nemáme precedens, po většinu svého trvání byl prodchnut válečnickým duchem, i přes křesťanský nátěr.

„Dórský svět“

Etymologie: *dóru (id.) – „dřevo“ (= tvrdá látka, ř. doru, č. drvo); doro- „trhlina, roztržka“ (srov. č. vzdor, r. razdor); dōro- „dar“ (ř. dōron); dōro- „úder, rána“ (od kořene der/H/- trhat, drát), srov. „drtit“; *durová* tónina; druid; zdravý = odolný, tvrdý; starogerm. tyri (treue?).

„Velké kultury jsou něco zcela *původního*, co vyrůstá z *nejhlubších základů duše*. Národy v poutu jedné kultury naproti tomu ve své vnitřní *formě*, celým svým jevem nejsou původci, nýbrž *díla* této kultury. Tyto *útvary*, v nichž se lidstvo pojímá a *utváří* jako látka, mají *styl* a stylové dějiny zcela jako druhy *umění* a způsoby myšlení. Athénský národ není méně symbolem než *dórský chrám* (...) Světové dějiny jsou dějinami velkých kultur. A národy jsou jen smyslově obrazné formy, v nichž člověk těchto kultur naplňuje svůj osud.“
Oswald Spengler, *Zánik Západu: obrysy morfologie světových dějin*, Praha 2011, s. 448.

Dórský svět

„*Der Dorismus war die zarteste Blüthe des reinsten Hellenismus*“ (Dórismus byl nejjemnějším květem nejčistšího helénismu), Friedrich Schlegel, *Von den Zeitaltern, Schulen und Stylen der griechischen Poesie*, 1795. In: E. Behler (ed.), kritické vydání Schlegelových spisů sv. XI, 1958, s. 227.

Už v Bennově básni „Anglická kavárna v Berlíně“ z roku 1913 se objevuje tento obraz: Tyrhenské moře. Násilnická modř. / Dórské chrámy (...) zmírají smrtí asfodelů. (přel. Ludvík Kundera)

V roce 1951, v předmluvě k novému vydání předválečných esejů (*Essays*), Benn zdůrazňuje, že se v „Dórském světě“ „nacházejí formulace a teze, které jako princip procházejí skoro všemi mými texty“. Ve stejné předmluvě také připomíná, že námětem i strukturou byl bezprostředně inspirován orchestrální skladbou Heinricha von Kaminského *Dorische Musik* (1933).

DÓRSKÝ SVĚT ukázky

S krétským tisíciletím, tisíciletím bez boje a bez muže, s mladičkými pážaty, která nosí vysoké špičaté džbány, a princátky s fantastickými účesy, avšak tisíciletím bez krve a lovu a koní a zbraní, s tímto předželezným věkem v údolí Knóssu, s ničím nechráněnými galeriemi a iluzionisticky rozevírajícími se stěnami, s jemným uměleckým stylem, barevnými fajánsemi, dlouhými tuhými sukněmi Kréťanek a těsně přiléhajícími živůtky a podprsenkami, s ženskými palácovými schodišti a jejich nízkými, širokými, pro ženský krok pohodlnými stupni – : hraničí přes Mykény dórský svět.

(...)

Dórský svět, to jsou společná jídla, aby všichni byli vždy připraveni, patnáct mužů a každý s sebou nese kus: ječnou mouku, sýr, fíky, kořist z lovu, a žádné víno. Výchova směřuje jen k tomuto cíli: zabít a podrobit. Chlapci spí nazí na rákosí, které si musí bez nože vyrvat z

Eurótu, jedí málo a rychle; chtějí-li k hubené stravě něco navíc, musejí to ukrást z domů a dvorců, vždyť vojáci žijí z plenění. Půda je rozdělena v devět tisíc údělů, dědičné statky, ale žádný soukromý majetek, statky jsou neprodejné, všechny stejně velké. Žádné peníze, pouze železné, které při své velké tíži a hmotnosti měly tak nepatrnou hodnotu, že již částka deseti min (600 marek) vyžadovala pro uschování v domě zvláštní komoru a pro přemístění dvojspřežný vůz. Všechny ostatní státy v okolí měly peníze stříbrné a zlaté. A i toto železo bylo ještě znehodnoceno: žhavé ponořeno do octa a tím zbaveno tvrdosti. Devět set let vládl královský rod, a právě tak dlouho se uchovávaly stejné recepty pro kuchaře a pekaře. Zákaz cest do cizí země, zákaz vjezdu pro cizince, úcta ke starcům. Vojsko bylo v královské době pouze pěší a v nejvyšší síle: hoplité, těžce obrnění pěšáci ve falanze s bodáním kopí.

(...)

Nejvýznamnějším se však spartsko-apollinský prvek stává v plastice. Sochařské umění, pracující nejprve se dřevem, později s bronzem, slonovinou a mramorem, provází pomalu, krok za krokem a zdá se pěstění krásného těla, takový je vývoj dórsko-hellénskému světu. Zpočátku umění čistě naturalistické, vzniklé na objednávku a na příkaz. Později umění vyvozující své zákony stále více z materiálu, z věčného materiálu, z kamene. Anatomie nahého těla, studovaná v gymnasiích a na zápasistiích, je už dávno nejpřesnějším majetkem oka, vnitřní tvář teď zbavuje realitu všeho příležitostného a volně vystupuje kontura vítězů a bohů. Stále mocnějším se stává řečtví, stále heroičtějšími, ale i nebezpečnějšími se stávají jeho dějiny, „tragický věk“, stále hlubší a náhodou vylučující se stává struktura plastické formy. Nepracuje už oko, pracuje zákon, duch. Zde se skutečně vyvíjí vztah, který historicky přetrval čtyři sta let, od veřejné moci zcela bezprostředně k umění, od heroismu vnějšího postoje a činu, od bitevních polí Marathónu a Salamíny ke zformování posledního parthenónského stylu; zde lze opravdu mluvit o zrození umění z moci, alespoň v dějinách sochy a na tomto místě.

(...)

Hledíme na dórský svět, na národy se stylem, nasloucháme jim, a třebaže se jejich čas naplnil, pokolení zanikla a slunce sloupů zapadlo, aby ozářilo nové země, zatímco na starých kvetou jen louky asfodelů, tyto národy znovu volají z hlubin, ze střepů, ze změti zdí, z mušlemi pokrytých bronzů vylovených rybáři z pirátských lodí v bahně mořského dna, volají zákon pro pozdější, zákon obrysu, zákon, jenž k nám nikde nepromlouvá formou více strhující než ze stély umírajícího běžce, z jeho biologicky neproveditelných, pouze paprsky stylizovaných pohybů, konec šestého století, Attika, Athény, Théseion.